

Ramverk för det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå

Syftet med utbildningen inom skolväsendet är, enligt skollagen¹, att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Huvudmannens ansvar

Ett systematiskt kvalitetsarbete ska, enligt skollagen², genomföras både på huvudmannanivå och på enhetsnivå. Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Huvudmannens ansvar innebär bland annat att fördela resurser och organisera verksamheten utifrån lokala förutsättningar, så att de nationella målen kan uppfyllas.³

Syfte och struktur

Syftet med huvudmannens ramverk för det systematiska kvalitetsarbetet är att skapa strukturer och systematik för huvudmannens arbete med att säkerställa verksamhetens kvalitet och likvärdighet med utgångspunkt i skollag, läroplan och andra skolförfattningar⁴.

Ramverket utgår ifrån skollagens inledande kapitel och knyter an till läroplanernas inledande kapitel och de kommunala målområdena. Figur 1 visar årshjulet, som innefattar uppföljning i form av rapporter, promemorior och kvalitetsdialoger. Respektive rapports och promemorias placering i årshjulet utgår från tillgången till aktuell publicerad statistik.

¹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 4 §

² SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 3 §

³ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 8 §

⁴ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 3, 4 och 5 §§

Figur 1. Årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå

Rapporter och promemorior

Huvudmannans uppdrag följs upp och utvärderas i tre rapporter.: en rapport om elever utveckling mot målen, vilken skrivs per skolform; en rapport om elevers upplevelse av sin utbildning – där anpassad gymnasieskola (agy) och gymnasieskola (gy) följs upp i samma rapport medan vuxenutbildning (vux) följs upp separat; och en rapport om övergångsarbetet i samtliga skolformer.

Rapporterna kompletteras med tre promemorior (PM): ett PM om avgångselevers kunskapsutveckling (gy), ett PM om avbrott och genomströmning inom gymnasieskolan samt ett PM om avbrott och genomströmning inom vuxenutbildningen.

Kvalitetsdialoger

Vid tre tillfällen per år arrangeras kvalitetsdialoger mellan nämnden och verksamheternas rektorer. Kvalitetsdialogerna följer i huvudsak skolformerna (se sidan 7).

Centrala begrepp i det systematiska kvalitetsarbetet

I målsättningarna för samtliga skolformer är begreppen likvärdighet, kvalitet samt utveckling och lärande centrala. I Skolverkets förslag till nationella målsättningar, i enlighet med regeringsuppdrag om *Insatser för ökad kvalitet och likvärdighet*⁵, är dessa tre begrepp fokuserade.

Skolverket beskriver att *kvalitet* i utbildningen hänger samman med hur väl verksamheterna uppfyller uppsatta mål och svarar mot nationella krav och riktlinjer i skollag och läroplaner. En verksamhet med hög kvalitet kännetecknas dessutom av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån rådande förutsättningar.

Skolan ska vara *likvärdig* och alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Likvärdighet innefattar, enligt skollagen, att det finns lika tillgång till utbildning, att all utbildning är likvärdig och håller hög kvalitet samt att skolans genom sitt uppdrag kompenserar för skillnader i elevernas förutsättningar⁶.

Området *utveckling och lärande* inkluderar, i Skolverkets redovisning av nationella målsättningar⁷, elevernas kunskapsutveckling och de vuxna elevernas kompetensutveckling i enlighet med skollagens syfte för de olika skolformerna. I begreppet ryms även utveckling och lärande kopplat till det demokratiska uppdraget samt frågor som rör värdegrund och hälsa.

⁵ Utbildningsdepartementet (U2018/02652 (delvis) U2021/03837) Uppdrag till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet.

⁶ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

⁷ Skolverket (2022). Insatser för ökad kvalitet och likvärdighet U2018/02652 (delvis) U2021/03837. Redovisning av nationella målsättningar samt delredovisning av delmål, indikatorer, framgångsfaktorer och analysunderlag.

Innehåll i rapporter, promemorior och kvalitetsdialoger

Nedan beskrivs kortfattat innehållet i respektive del i huvudmannens ramverk för det systematiska kvalitetsarbetet.

Rapport: Elevers utveckling mot målen

Rapporten *Elevers utveckling mot målen*, utgår från skollagens kapitel 3 och utvärderar nämndens arbete med kommunfullmäktigemålen inom målområdet *Utbildning och arbete*.⁸ Det skrivs en rapport per skolform och år. Rapporterna för anpassad gymnasieskola och gymnasieskola följer läsåret medan rapporten för vuxenutbildningen följer kalenderåret.

I rapporten följs elevernas kunskapsutveckling och de vuxna elevernas kompetensutveckling upp i enlighet med skollagens syfte för de olika skolformerna. I rapporten ingår att följa upp måluppfyllelsen, verksamheternas arbete med lednings och stimulans⁹, elevs och vårdnadshavares löpande information om elevens utveckling¹⁰, elevens tillgång till extra anpassningar¹¹ och/eller särskilt stöd¹² samt verksamheternas arbete med åtgärdsprogram¹³.

I rapporten ingår även uppföljning och utvärdering av nämndens kompensatoriska arbete med utgångspunkt i skollagens kapitel 1 och 2. Rapporten fokuserar på huvudmannen ansvar för lika tillgång till utbildning¹⁴, likvärdig utbildning¹⁵ och att verksamheterna har kompenserat för de skillnader av olika slag som kan finnas i elevernas bakgrund och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I rapporten utvärderas elevhälsans arbete/det pedagogiska stödet och dess omfattning¹⁶, samt att arbetet sker förebyggande och hälsofrämjande. Arbetet ska bidra till elevernas lärande och deras utveckling mot utbildningens mål. Rapporten utvärderar verksamheternas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses

⁸ Målen kopplas till nämndens aktiva arbete med att en större andel elever fullföljer en gymnasieutbildning inom fyra år, att en större andel ungdomar arbetar eller studerar och att andelen Malmöbor som är självförsörjande ökar.

⁹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kap 2 §

¹⁰ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kap 3 §

¹¹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kap 5 §

¹² SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kap 5 och 7 §§

¹³ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kap 9 §

¹⁴ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 8 §

¹⁵ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 9 §

¹⁶ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 25 och 26 §§

och att det sker kontinuerlig professionsutveckling utifrån elevernas och verksamheternas behov.

Rapport: Elevers upplevelse av sin utbildning

Rapporten *Elevers upplevelse av sin utbildning* utgår från skollagens kapitel 4, 5 och 6, och fokuserar på verksamheternas demokratiuppdrag, elevers delaktighet och verksamheternas trygghetsskapande arbete. I rapporten utvärderas nämndens arbete med kommunfullmäktigemålen inom målområdet *Trygghet och delaktighet*¹⁷ samt nämndens arbete med kränkningar. Det statistiska underlaget hämtas från de årliga elevenkäter som genomförs inom samtliga skolformer.

Rapporten följer upp att utbildningen utformats i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter, och att verksamheterna har möjliggjort för elever att inhämta och utveckla kunskaper och värden.¹⁸ Skolans demokratiska uppdrag består av tre delar: *om*, *genom* och *för*.¹⁹ Undervisningen ska bidra till att elever tillägnar sig kunskaper *om* och förmågor att agera i ett demokratiskt samhälle, demokrati ska utövas *genom* delaktighet²⁰ och inflytande²¹, och elever ska ges möjlighet att utveckla förmågor *för* att kunna bli samhällsmedborgare, som kan agera aktivt och informerat i en demokrati. Rapporten följer upp i vilken mån elevföreträdare och övriga elever ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.²²

Vidare utvärderar rapporten i vilken mån utbildningen utformats på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero²³, att det finns ordningsregler som följs upp för varje verksamhet vilka utarbetats under medverkan av eleverna²⁴ samt i vilken omfattning det har skett avstängningar²⁵.

¹⁷ I rapporten ingår uppföljning av verksamheternas arbete med att öka tryggheten för elever, att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i ungas olika livsmiljöer samt att möjliggöra ökad integration, delaktighet och social sammanhållning genom ett särskilt fokus på det svenska språket. Målen i Malmö stads budget kopplas explicit till Agenda 2030 och de sjutton globala målen.

¹⁸ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 4-5 §§

¹⁹ Alerby, E. & Bergmark, U. (2019). *Elevernas delaktighet och inflytande: vad är det och varför är det viktigt?* Hämtad från: V1_1-GY_01A_01_Elevernas.docx (skolverket.se).

²⁰ Unicef (2009). *Barnkonventionen. FN:s konvention om barnets rättigheter*.

²¹ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 9 §

²² SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 10 §

²³ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 5 kap 3 §

²⁴ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 5 kap 5 §

²⁵ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 5 kap 17 §

I rapporten innefattas avsnitt om diskrimineringsgrunderna, om arbetet med de fem minoritetsgrupperna och arbetet mot hedersförtryck. Rapporten följer upp huvudmannens ansvar för att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever²⁶ samt verksamheternas genomförda åtgärder mot kränkande behandling.

Rapporten avslutas med uppföljning av huvudmannens klagomålshantering. Huvudmannen ska, enligt skollagen, ha skriftliga rutiner för klagomålshanteringen och aktivt verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal²⁷.

Rapport: Övergångar

Rapporten *Övergångar* utgår från skollagens kapitel 2 och 3 och fokuserar på Malmö stads arbete med övergångar mellan och inom skolformer.

I rapporten utvärderas i vilken mån övergångsarbetet har bidragit till att eleven kunnat gå igenom sin utbildning utan hinder och att verksamheterna i sitt arbete underlättat övergången för eleven från en skolform till en annan samt mellan verksamheter inom en skolform.²⁸ I rapporten utvärderas studie- och yrkesutbildarnas roll och funktion i övergångsarbetet.²⁹

Rapporten avslutas med en uppföljning av elevers sysselsättning efter studier i nämndens verksamheter.

PM: Avgångselevers kunskapsutveckling

Promemorian (PM) fokuserar på betyg och examen hos avgångselever på de kommunala gymnasieskolornas nationella program.

PM: Avbrott och genomströmning

Promemorian (PM) behandlar genomströmning och avbrott, och kopplas till indikatorerna i Skolverkets regeringsuppdrag³⁰. Statistik för elevers närvaro/frånvaro ingår i rapportens analysunderlag. Det skrivs en promemoria för gymnasieskolan och en för vuxenutbildningen.

²⁶ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 6 kap

²⁷ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 8 §

²⁸ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 3 kapitel 12 j §

²⁹ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 29 och 30 §§

³⁰ Skolverket (2020). *Redovisning av uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet*, (U2020/00734/S).

Kvalitetsdialog: Utveckling och lärande

Vid tre tillfällen per år hålls kvalitetsdialog mellan nämnden och verksamheternas rektorer. Kvalitetsdialoger arrangeras för gymnasieskolornas nationella program, för anpassad gymnasieskola och för vuxenutbildningen. Introduktionsprogrammen lyfts vid samma kvalitetsdialog som anpassad gymnasieskola utifrån logiken att det inom dessa verksamheter används fler indikatorer än betyg för att mäta elevernas kunskapsutveckling.

Vid kvalitetsdialogerna fokuseras innehållet i huvudmannens kvalitetsrapport för aktuell skolform. Dialogerna utgår från elevernas kunskapsutveckling, skolans demokratiska uppdrag samt frågor som rör värdegrund och hälsa. När utveckling och lärande ställs i centrum kan frågor som rör måluppfyllelse och kunskapsresultat och hur dessa hänger samman med frågor om likvärdighet och kvalitet adresseras.³¹

³¹ Skolverket (2022). Insatser för ökad kvalitet och likvärdighet U2018/02652 (delvis) U2021/03837. Redovisning av nationella målsättningar samt delredovisning av delmål, indikatorer, framgångsfaktorer och analysunderlag